

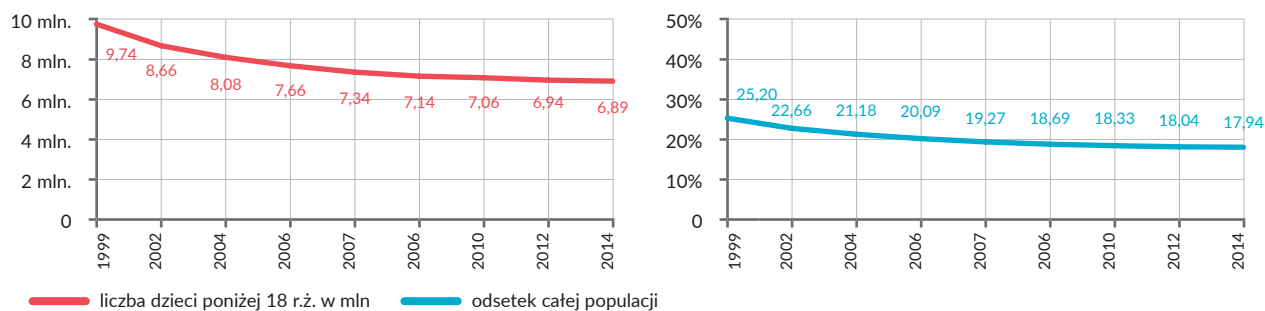
Populacja dzieci w Polsce

Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta w 1989 r. definiuje dziecko jako każdą istotę ludzką w wieku poniżej 18 lat, chyba że zgodnie z prawem odnoszącym się do dziecka uzyska ono wcześniej pełnoletność (art. 1 Konwencji o Prawach Dziecka).

W polskim prawodawstwie przyjmuje się, że osoba kończąca 18 lat staje się osobą pełnoletnią, co zazwyczaj wiąże się z nabyciem zdolności do czynności cywilnoprawnych oraz pewnych praw (np. do zawarcia małżeństwa) i obowiązków. Przed ukończeniem 18 lat małoletni może osiągnąć pełnoletność przez zawarcie związku małżeńskiego. Taką możliwość ma kobieta, która ukończyła 16 lat, a okoliczności wskazują, że zawarcie małżeństwa będzie tożsame z dobrem zakładanej rodziny (art. 10 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego).

Pod koniec 2016 r. w Polsce mieszkało blisko 6,9 mln dzieci w wieku 0–17 lat (GUS, 2017). Udział dzieci w ogólnej populacji Polski maleje od lat 90. XX w. (GUS, 2015). W roku 1990 dzieci poniżej 18 r.ż. stanowiły blisko 30% ogółu populacji (GUS, 2001), natomiast w roku 2016 odsetek ten wyniósł niespełna 18%. Pięćdziesiąt jeden procent dzieci to chłopcy. W miastach udział dzieci w populacji jest mniejszy niż na wsi i wynosi niespełna 17%, natomiast na wsi – blisko 20% (GUS, 2016). Spadek odsetka dzieci na wsi postępuje jednak szybciej niż w mieście. W latach 1999–2016 udział dzieci w populacji na wsi spadł o 8,3 punktu procentowego, podczas gdy w mieście spadek ten wyniósł 6,6 punktu.

Wykres. Populacja dzieci poniżej 18 r.ż. w Polsce w latach 1999–2016

Źródło: GUS, <http://demografia.stat.gov.pl/bazademografia>.

Zmniejszanie się liczby dzieci, będące skutkiem spadku dzietności, jest uwarunkowane wieloma czynnikami: obyczajowymi, społecznymi, ekonomicznymi i zdrowotnymi. Obserwowany od lat niepokojący trend demograficzny jest przedmiotem uwagi organów państwa, gdyż stanowi zagrożenie dla przyszłej sytuacji ekonomicznej i społecznej Polaków. Ważne są również konsekwencje tego trendu dla aktualnej sytuacji dzieci. Ponad 1/3 dzieci nie ma rodzeństwa. Może to powodować lepszą opiekę i większą koncentrację rodziców na jedynym dziecku, z drugiej jednak strony, dziecko pozbawione jest naturalnej szansy na rozwijanie umiejętności społecznych w kontakcie z rodzeństwem. Wzrasta też wiek rodziców w momencie urodzenia pierwszego dziecka, co może oznaczać, że są to osoby bardziej dojrzałe, w lepszej sytuacji ekonomicznej, z drugiej jednak strony rośnie prawdopodobieństwo pojawienia się problemów zdrowotnych rodziców małoletnich dzieci, a także konieczności dzielenia uwagi między opiekę nad dziećmi a niedomagającymi własnymi rodzicami czy dziadkami (tzw. *sandwich generation*; Szukalski, 2009, 2013). Zwiększa się też dystans między pokoleniami, co może wpływać na mniejsze zrozumienie przeżyć, potrzeb i praw dzieci. (Gańko, 2011)

Bibliografia

- Gańko, N. (2011). Populacja dzieci w Polsce. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka*, 10(3), 7–13.
- GUS (2001). *Mały rocznik statystyczny 2000 r.* Warszawa: GUS.
- GUS (2015). *Dzieci w Polsce w 2014 roku.* Warszawa: GUS.
- GUS (2016). *Rocznik demograficzny.* Warszawa: GUS.
- GUS (2017). *Ludność i ruch naturalny w 2016 r.* Warszawa: GUS.
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Dz.U. 1964 Nr 9 poz. 59.
- Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. Dz.U. 1991 Nr 120 poz. 526.
- Szukalski, P. (2009). Demografia współczesnego polskiego dzieciństwa. *Polityka Społeczna*, 9/2009, 2–5.
- Szukalski, P. (2013). Rodzina przyszłości w perspektywie demograficznej. W: J. Grotowska-Leder, E. Rokicka (red.), *Nowy ład? Dynamika struktur społecznych we współczesnych społeczeństwach* (s. 411–427). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.